

CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG TỘI PHẠM MA TÚY GÓP PHẦN BẢO ĐẢM AN NINH TRẬT TỰ, PHỤC VỤ SỰ NGHIỆP PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI TRONG GIAI ĐOẠN MỚI

LÊ THẾ TIÊM *

Những năm đổi mới, đất nước đã đạt được nhiều thành tựu to lớn và có ý nghĩa lịch sử. Việt Nam được bạn bè quốc tế đánh giá là nơi có môi trường hòa bình, ổn định để phát triển kinh tế - xã hội. Đạt được kết quả đó là có phần đóng góp của công tác giữ gìn an ninh trật tự, an toàn xã hội đã được thực hiện rất tốt, trong đó phải kể đến công tác phòng, chống tội phạm ma túy của cả nước.

TRONG những năm qua, thực hiện đường lối đổi mới của Đảng, đất nước ta đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng trên các lĩnh vực kinh tế - chính trị, văn hóa - xã hội, quốc phòng - an ninh và đối ngoại. Vị thế và uy tín của Việt Nam ngày càng được nâng cao trên trường quốc tế. Việc Việt Nam đang từng bước hội nhập sâu vào nền kinh tế thế giới là điều kiện thuận lợi để chúng ta thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước như Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ X đã xác định. Tuy nhiên, bên cạnh thời cơ đó, cũng có nhiều khó khăn, thách thức mới, nổi bật là mặt trái của toàn cầu hóa và cơ chế thị trường đã làm nảy sinh

các vấn đề xã hội phức tạp. Trong đó có sự gia tăng của các loại tội phạm nói chung và tội phạm phi truyền thống nói riêng. Đặc biệt là tội phạm lợi dụng công nghệ cao, tội phạm khủng bố và tội phạm ma túy quốc tế.

Do nhiều nguyên nhân khác nhau, tình hình tội phạm ma túy trong khu vực và trên thế giới những năm qua ngày càng phức tạp, gia tăng về cả quy mô, tính chất và mức độ. Hoạt động sản xuất, mua bán, tàng trữ, vận chuyển trái phép các chất ma túy xuyên quốc gia lan rộng trên phạm vi toàn cầu. Ước tính

* Thượng tướng, TS, Ủy viên Trung ương Đảng, Thứ trưởng Bộ Công an, Ủy viên Ủy ban quốc gia phòng, chống AIDS và phòng, chống tệ nạn ma túy, mại dâm

mỗi năm đưa vào thị trường bất hợp pháp trên thế giới 8.672.000 kg thuốc phiện; 40.000.000 kg cần sa thô; trên 800.000 kg cô-ca-in và khoảng 500.000 kg hê-rô-in. Tình trạng buôn bán, sản xuất ma túy tổng hợp nhóm ATS và các chất ma túy tổng hợp gây ảo giác tiếp tục gia tăng ở nhiều khu vực trên thế giới. Lượng ATS bị phát hiện, bắt giữ tiếp tục tăng trong những năm qua với mức bình quân 25.000 kg - 30.000 kg/năm. Khu vực Tam giác Vàng thuộc Đông - Nam Á vẫn là một trong 3 trung tâm sản xuất thuốc phiện, hê-rô-in lớn nhất trên thế giới. Theo ước tính, mỗi năm khu vực này đưa ra khoảng 60% lượng thuốc phiện và hê-rô-in cho thị trường ma túy bất hợp pháp toàn cầu.

Tình hình trên trở thành áp lực và tác động trực tiếp đối với nước ta. Đối tượng phạm tội về ma túy từ nước ngoài xâm nhập vào ngày càng nhiều, số lượng ngày càng lớn. Thực tế cho thấy, bằng nhiều con đường khác nhau, các tổ chức, đường dây tội phạm luôn tìm cách đưa ma túy thâm lậu vào Việt Nam tiêu thụ hoặc lợi dụng các hoạt động kinh doanh, dịch vụ để vận chuyển, buôn bán khiến công tác đấu tranh phòng, chống ma túy của các cơ quan chức năng Việt Nam gặp rất nhiều khó khăn. Ở trong nước, ma túy có nguồn gốc sản xuất tại chỗ được kiểm soát, ngăn chặn thông qua việc cơ bản xóa bỏ cây thuốc phiện, cây cần sa; công tác kiểm soát tân dược gây nghiện, kiểm soát tiền chất cũng được thực hiện nghiêm túc, chặt chẽ nhằm ngăn chặn thất thoát vào mục đích sản xuất ma túy trái phép. Vì vậy, có thể thấy nguồn ma túy tiêu thụ trong nước chủ yếu từ nước ngoài thâm lậu vào qua các khu vực biên giới Tây Bắc, Bắc Trung Bộ và Tây Nam Bộ. Tại các khu vực này, đối tượng trong nước thường câu kết chặt chẽ với đối tượng người nước ngoài hình thành các tụ

điểm tập kết ma túy tại biên giới nước bạn, tổ chức các đường dây hoạt động khép kín, xuyên quốc gia để buôn bán, vận chuyển ma túy với số lượng và quy mô lớn, thủ đoạn hoạt động ngày càng tinh vi, xảo quyệt và gia tăng hành vi dùng vũ khí nóng, bom kim tiêm có nhiễm HIV tấn công người thi hành công vụ khi bị phát hiện, bắt giữ.

Tệ nạn nghiện ma túy trong nước mặc dù đã được tích cực kiềm chế nhưng vẫn tiếp tục tăng, trung bình mỗi năm tăng khoảng 10.000 người. Tính đến cuối năm 2007, toàn quốc có khoảng trên 178.000 người nghiện có hồ sơ kiểm soát. Tệ nạn nghiện ma túy đã lan rộng ra tất cả các tỉnh, thành phố, các khu vực dân cư, đến mọi thành phần, lứa tuổi, đặc biệt là trong thanh, thiếu niên. Đáng chú ý là số người nghiện ma túy có xu hướng đang dần dần trẻ hóa; tỷ lệ nghiện ma túy tổng hợp và lây nhiễm HIV ngày càng tăng; tệ nạn nghiện ma túy liên quan đến vi phạm pháp luật và tội phạm hình sự chiếm tỷ lệ rất cao. Tính riêng trong tổng số đối tượng hiện có tại các trại giam, cơ sở giáo dục và trường giáo dưỡng có gần 24% nghiện ma túy. Tình hình đó đã tác động rất xấu đến an ninh, trật tự và an toàn xã hội, đồng thời thực sự là hiểm họa đối với đất nước, dân tộc và giống nòi, đến sự phát triển bền vững của đất nước nếu chúng ta không kịp thời triển khai đồng bộ, quyết liệt các biện pháp phòng ngừa, ngăn chặn.

Ý thức sâu sắc vấn đề này, ngày 30-11-1996, Bộ Chính trị (khóa VIII) đã kịp thời ban hành Chỉ thị số 06 - CT/TW về tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo công tác phòng chống và kiểm soát ma túy. Để cụ thể hóa nội dung Chỉ thị số 06, trong những năm qua, Chính phủ, Ủy ban quốc gia phòng, chống AIDS và phòng chống tệ nạn ma túy, mại dâm đã đề ra nhiều chủ trương,

giải pháp phòng, chống như: Chương trình quốc gia phòng, chống ma túy các giai đoạn 1998 - 2000, 2001 - 2005; Kế hoạch tổng thể và Chương trình mục tiêu quốc gia phòng, chống ma túy đến năm 2010; xây dựng, trình Quốc hội ban hành Luật Phòng, chống ma túy. Các ban cán sự Đảng, đoàn các bộ, ngành, đoàn thể; các đảng ủy trực thuộc Trung ương và nhiều tỉnh ủy, thành ủy đã sớm chỉ đạo triển khai, tích cực, chủ động thực hiện các mặt công tác phòng, chống ma túy tới các tổ chức cơ sở đảng, cán bộ, đảng viên và đông đảo các tầng lớp nhân dân, bước đầu đã thu được kết quả rất đáng khích lệ.

Để tiếp tục chỉ đạo đẩy mạnh công tác phòng, chống ma túy đáp ứng yêu cầu trước tình hình hiện nay và giai đoạn tiếp theo, ngày 20-2-2008, Ban Bí thư Trung ương Đảng đã tổ chức Hội nghị tổng kết việc thực hiện Chỉ thị số 06. Sau tổng kết, ngày 26-3-2008, Bộ Chính trị (khóa X) đã ban hành Chỉ thị số 21-CT/TW về Tiếp tục tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo công tác phòng, chống và kiểm soát ma túy trong tình hình mới. Sự ra đời của Chỉ thị số 21 là hết sức cần thiết và kịp thời trước diễn biến phức tạp của tình hình ma túy trên thế giới cũng như trong nước hiện nay.

Cùng với các chỉ thị của Đảng, Luật Phòng, chống ma túy năm 2000 và những văn bản hướng dẫn thi hành ra đời đã tạo cơ sở pháp lý vững chắc cho công tác phòng, chống ma túy ở nước ta. Nhờ đó đã có chuyển biến trên nhiều mặt như: kiểm chế tốc độ gia tăng tội phạm và người nghiện ma túy; đấu tranh có hiệu quả hơn với các hành vi sản xuất, mua bán, tổ chức, sử dụng trái phép chất ma túy và các vi phạm khác có liên quan đến ma túy; nhiều tuyến, địa bàn phức tạp đã được giải quyết và từng bước ổn

định; nhất là đã bước đầu xã hội hóa công tác phòng, chống ma túy, huy động được nhiều nguồn lực cho công tác này. Nhìn chung, Luật Phòng, chống ma túy đã thực sự đi vào cuộc sống, được toàn dân đồng tình và tích cực thực hiện. Đặc biệt, ngày 03-6-2008, tại Kỳ họp thứ 3, Quốc hội khóa XII đã thông qua Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Phòng, chống ma túy nhằm tạo cơ sở pháp lý vững chắc, tháo gỡ vướng mắc trong giai đoạn hiện nay và thực hiện nhiệm vụ phòng, chống ma túy trong thời gian tới.

Nhờ có sự chỉ đạo quyết liệt, chúng ta đã bước đầu huy động được cả hệ thống chính trị, các cấp ủy Đảng, chính quyền và toàn thể nhân dân tham gia công tác phòng, chống ma túy, thu được nhiều kết quả quan trọng trên tất cả các mặt công tác: tuyên truyền, vận động, giáo dục biện pháp phòng, chống, xóa bỏ cơ bản việc trồng cây có chất ma túy; đấu tranh truy quét tội phạm về ma túy, điều tra, bắt giữ, triệt xóa hàng trăm tổ chức, đường dây, tụ điểm mua bán, vận chuyển ma túy lớn xuyên quốc gia, có tính chất quốc tế. Trong 10 năm qua, các lực lượng chức năng đã bắt giữ hơn 100.000 vụ, hơn 190.000 đối tượng phạm tội về ma túy; thu 1.308 kg hê-rô-in, trên 5.443 kg thuốc phiện, 17.798 kg cần sa, hơn 1 triệu viên, ống tân dược gây nghiện và nhiều tang vật, vũ khí, tài liệu, tài sản có liên quan. Đầu năm 2008, Công an thành phố Hải Phòng đã sớm phát hiện, triệt phá tụ điểm chế biến, pha trộn, dập lại ma túy tổng hợp, bắt giữ 10 đối tượng, thu giữ gần 7 kg hóa chất dùng để pha trộn ma túy và gần 70.000 viên ma túy tổng hợp; Công an tỉnh Bắc Giang khám phá đường dây mua bán, vận chuyển cô-ca-in gồm 8 đối tượng, thu giữ 2,7 kg cô-ca-in. Đây là loại ma túy lần đầu tiên xuất hiện

ở Việt Nam (loại này chủ yếu có nguồn gốc từ Nam Mỹ). Đặc biệt, tháng 5 năm 2008 các lực lượng công an, cảnh sát biển và hải quan đã lập chiến công xuất sắc, phối hợp phát hiện, bắt giữ vụ vận chuyển gần 8.800 kg nhựa cần sa vào Móng Cái, Quảng Ninh để đưa ra nước ngoài. Đây là số ma túy lớn nhất từ trước tới nay bị bắt giữ tại nước ta. Kết quả đó đã được cơ quan phòng, chống ma túy quốc tế và các quốc gia trên thế giới đánh giá rất cao về sự quyết tâm bài trừ ma túy của Chính phủ Việt Nam.

Bên cạnh đó, công tác cai nghiện cũng được Đảng, Nhà nước đặc biệt quan tâm, Quốc hội đã ra Nghị quyết số 16/2003/QH11 ngày 17-6-2003 về "Tổ chức quản lý, dạy nghề và giải quyết việc làm cho người sau cai nghiện ma túy" tại các tỉnh, thành phố trọng điểm, trong đó có Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh. Tính đến hết năm 2007, cả nước có tổng số 53.581 lượt người nghiện được tổ chức cai và phục hồi chức năng. Mặc dù còn nhiều khó khăn, nhưng năm 2007 Chính phủ đã đầu tư 200 tỉ đồng cho công tác cai nghiện. Từ thực tiễn đã tìm ra một số mô hình hiệu quả, làm giảm tỷ lệ tái nghiện, tạo niềm tin cho người nghiện và toàn xã hội, góp phần kiềm chế sự gia tăng người nghiện mới.

Trên lĩnh vực hợp tác quốc tế về phòng, chống ma túy chúng ta cũng đã đạt được những thành tích đáng khích lệ. Việt Nam đã tham gia 3 Công ước về Kiểm soát ma túy của Liên hợp quốc (Công ước 1961, 1971, 1988); tăng cường và mở rộng quan hệ hợp tác ngày càng chặt chẽ với các tổ chức quốc tế và các tổ chức phi chính phủ; ký kết và triển khai 7 hiệp định phòng, chống ma túy song phương giữa Chính phủ Việt Nam với Chính phủ các nước Cam-pu-chia, Lào, Trung Quốc, Liên bang Nga, Thái Lan,

Mi-an-ma, Hung-ga-ri, Hoa Kỳ. Đối với một số nước, vùng lãnh thổ chưa ký các hiệp định như Nhật Bản, Hàn Quốc, Pháp, Đức,... chúng ta đã có các hoạt động phối hợp thông qua sĩ quan liên lạc cảnh sát của họ. Đặc biệt, đối với các nước có quan hệ chung đường biên giới, các hoạt động trong khuôn khổ song phương ngày càng được tăng cường, đi sâu và phối hợp chặt chẽ hơn trong giải quyết các công việc cụ thể và mang tính thực tiễn. Việc mở rộng hoạt động hợp tác quốc tế đã giúp Việt Nam nâng cao năng lực cho các lực lượng phòng chống tội phạm ma túy, nhất là việc ngăn chặn có hiệu quả tình trạng thâm lậu ma túy qua biên giới.

Tuy nhiên, những kết quả trên mới chỉ là bước đầu, chưa thực sự ổn định. Tệ nạn ma túy ở nước ta còn diễn biến phức tạp; nhiều vụ mua bán, vận chuyển ma túy với số lượng lớn; tình hình người nghiện ma túy ngày càng tăng; sự xâm nhập các loại ma túy tổng hợp ATS trong các vũ trường, nhà hàng đang tác động trực tiếp đến tầng lớp trẻ, nhất là thanh, thiếu niên làm cho cuộc đấu tranh phòng, chống ma túy ngày càng khó khăn và quyết liệt hơn.

Để làm giảm tệ nạn ma túy, thực hiện thắng lợi các mục tiêu, nhiệm vụ đề ra trong Kế hoạch tổng thể và Chương trình mục tiêu quốc gia phòng, chống ma túy đến năm 2010 của Chính phủ, góp phần bảo đảm an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự an toàn xã hội, tạo điều kiện thuận lợi để phát triển kinh tế, hội nhập quốc tế, trong thời gian tới các bộ, ngành và các tỉnh, thành phố cần tập trung chỉ đạo làm tốt những nhiệm vụ trọng tâm sau đây:

Một là, tổ chức quán triệt và xây dựng kế hoạch triển khai thực hiện Chỉ thị số 21-CT/TW ngày 26-3-2008 của Bộ Chính trị về Tiếp tục tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo

công tác phòng, chống và kiểm soát ma túy trong tình hình mới để Chỉ thị nhanh chóng được cụ thể hóa thành những hoạt động thiết thực, nhằm tạo ra một đợt sinh hoạt chính trị sôi nổi trong cấp ủy, chính quyền, các ban, ngành, đoàn thể các cấp và từng người dân. Các cấp ủy đảng cần coi công tác phòng, chống ma túy là nhiệm vụ trọng tâm, cấp bách và lâu dài, gắn với trách nhiệm của mỗi đảng viên, tránh tình trạng bàng quan, đứng ngoài cuộc. Thông qua đó, động viên đông đảo các tầng lớp nhân dân tích cực tham gia vào công tác quan trọng này.

Hai là, tổ chức triển khai một cách có hiệu quả các đề án của Chương trình mục tiêu quốc gia phòng, chống ma túy, trước mắt là đợt cao điểm phòng, chống ma túy do Chính phủ phát động. Tiếp tục mở các đợt cao điểm tấn công tội phạm ma túy trên phạm vi toàn quốc, triệt xóa các tụ điểm ma túy phức tạp; quản lý và kiểm soát chặt chẽ biên giới, tránh thất thoát vào mục đích điều chế ma túy bất hợp pháp; ngăn chặn tình trạng sử dụng ma túy, đặc biệt là ma túy tổng hợp trong thanh thiếu niên, học sinh, sinh viên. Phối hợp chặt chẽ với các cấp, các ngành và quần chúng nhân dân nhằm huy động sức mạnh tổng hợp của toàn dân trong đấu tranh phòng, chống tội phạm ma túy, ngăn chặn có hiệu quả ma túy thâm lậu qua biên giới, cửa khẩu.

Ba là, khẩn trương triển khai "Kế hoạch liên tịch toàn dân tham gia vận động, giúp đỡ người nghiện ma túy cai nghiện và quản lý, hỗ trợ người sau cai nghiện tái hòa nhập cộng đồng" vừa được ký kết giữa Bộ Công an, Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh tới tận các xã, phường, thị trấn, tổ

dân phố, làng bản để phát huy sức mạnh tổng hợp của các ban, ngành, đoàn thể và toàn thể nhân dân trong việc ngăn chặn sự phát sinh người nghiện mới, giúp người nghiện nhận rõ lỗi lầm, từ bỏ ma túy trở về cuộc sống đời thường. Đây là một chủ trương mang tính nhân văn sâu sắc, đồng thời cũng là yếu tố rất quan trọng trong giải pháp giảm cầu ma túy, góp phần thực hiện thắng lợi mục tiêu đã xác định trong Chương trình mục tiêu quốc gia phòng, chống ma túy đến năm 2010 của Chính phủ là, đến năm 2010 giảm từ 20% đến 30% số người nghiện ma túy so với năm 2005 (còn khoảng 120 nghìn), khống chế tỷ lệ người nghiện ma túy dưới 0,1% dân số; kiểm chế tốc độ gia tăng người nghiện mới và giảm tỷ lệ tái nghiện.

Bốn là, công tác vận động nhân dân không trồng cây có chất ma túy cần được tiếp tục tiến hành sâu rộng. Không chỉ vận động, tuyên truyền mạnh mẽ ở khu vực biên giới, vùng cao, vùng sâu, mà còn phải thực hiện tại các khu vực đồng bằng, hải đảo và ngay tại các thành phố nhằm ngăn chặn việc áp dụng công nghệ mới để gieo trồng loại cây này. Đối với các địa bàn miền núi cần tìm cách chuyển đổi cây trồng, vật nuôi, tổ chức dịch vụ tiêu thụ nông sản để đồng bào có nguồn thu nhập ổn định, không tái trồng cây có chứa chất ma túy.

Năm là, bên cạnh việc phát huy sức mạnh nội lực cần không ngừng mở rộng quan hệ hợp tác quốc tế về phòng, chống và kiểm soát ma túy, đặc biệt với các nước láng giềng và các nước trong khu vực. Mục tiêu quan trọng nhất của nhiệm vụ này là ngăn chặn từ xa và ngăn chặn có hiệu quả nguồn ma túy thâm lậu từ nước ngoài vào trong nước tiêu thụ hoặc qua Việt Nam để đi nước khác, thực hiện cam kết của Chính phủ Việt Nam với cộng đồng quốc tế "Vi một ASEAN không có ma túy vào năm 2015". □